

TEHNOLOGIA FORMĂRII COMPETITIVITĂȚII ECOLOGICE LA ELEVII DIN COLEGIU

Vadim SIMINEL, Colegiul Tehnic al UTM,

simbyrell@gmail.com

Rezumat. Tehnologia formării competitivității ecologice este destul de complexă și include integrarea tuturor resurselor, atât umane, materiale, pedagogice în procesul de analiză, cercetare, stabilire, evaluare, proiectare, determinare a situației ecologice actuale. Actualmente se petrece modernizarea acestui component al competitivității ecologice cu trecerea activității antropocentrice în activități ecocentrice axată pe conștiință ecologică ecocentrică în favoarea protecției naturii pentru ea însăși și pentru om.

Summary. The technology of forming the ecological competitiveness is quite complex and includes the integration of all the resources, both human, material, pedagogical in the process of analysis, research, establishment, evaluation, design, determination of the current ecological situation. The modernization of this component of ecological competitiveness is currently taking place with the transition from anthropocentric activity to ecocentric activities focused on ecocentric ecological awareness in favor of nature protection for itself and for man.

Cuvinte cheie: tehnologie, formare, competitivitate ecologică, elevi.

Keywords: technology, training, ecological competitiveness, students.

Etapele actuale de cercetare științifică desemnează **competitivitatea ecologică** ca o structură complexă, multicomponențială, polifuncțională axată în primul rând pe cunoștințe și deprinderi.

D. Raven, unul din fondatorii abordării competenței în educație ecologică aderă la conceptul că competitivitatea ecologică este bazată pe cunoștințe și activități practice [8, p. 394].

G. Tatur distinge următoarele componente esențiale structurale ale competitivității ecologice:

- *cunoștințele* care stau la baza oricărei activități;
- *motivația* ce dă posibilitate exercitării competenței;
- *reprezentarea valoric-semantică* a conținutului și rezultatelor activității;
- *priceperi, deprinderi, capacități* de a pune în aplicare cu succes a acțiunilor necesare

bazate pe cunoștințe [11, p. 17].

O structură a competitivității ecologice, mai potrivită, în vederea noastră, este cea propusă de

I.A. Zimneia, care include cinci componente de bază:

- *dorința spre a se expune competitivității;*
- *cognitiv*, dispunerea de cunoștințe;
- *activitatea practică comportamentală;*
- *componentul emoțional-volitiv;*
- *componentul valoric-semantic* al competitivității ecologice [6, p. 100].

Există mai multe opinii care direcționează procesul tehnologic al formării competitivității. O analiză profundă e redată de savanții: G.K. Selevko și V.P. Bepaliko. În aceeași ordine de idei S. D. Dereabo și V. A. Levin evidențiază cinci componente de bază ale *tehnologiei de formare a competitivității ecologice*:

- **orientativ** care dezvăluie subiectele țintă ale procesului educațional de formare a competitivității ecologice;
- **informativ** - ce implică determinarea vectorilor prioritari – motivațional, cognitiv, emoțional, comportamental, valoric;
- **procesual** - prevede definirea modului în care obiectivele formează transferul și asimilarea conținuturilor de comun acord între profesor și contingentul de elevi care definește modalitățile de realizare a obiectivelor trasate;
- **organizatoric** - definitivarea modalităților realizării practice, punerea în aplicare a procesului de învățământ ținând cont de specificul modernizării și profesionalizării;
- **diagnosticarea** - ce permite identificarea rezultatelor educaționale pentru a evalua respectarea obiectivelor, conținuturilor teoretice și practice în formarea competitivității;
- **obiectivul general** - *formarea competitivității ecologice* să fie orientat spre formarea *ecopersonalității purtătoare de conștiință, gândire și cultură ecologică* [4, pp.136-143].

Orientarea obiectivelor întrunește mai multe direcții:

- *pentru profesor* – formarea condițiilor optime de dobândire a cunoștințelor, formarea priceperilor și deprinderilor;
- *pentru comunitate* - și societate în ansamblu – îmbunătățirea calității vieții prin formarea unor persoane integre;
- *pentru elevii* - dezvoltarea capacităților proprii, formarea competitivității conștiente.

Realizarea acestor obiective se bazează pe îndeplinirea următoarelor *sarcini*:

- acumularea experienței vitagene care prin intermediul activităților practice vizează îmbunătățirea calității vieții;
- orientarea și efectuarea cercetărilor în contextul om-natură-societate;
- conștientizarea crizei ecologice;
- studiul principalelor tipuri de probleme ecologice;
- educația responsabilității pentru calitatea mediului;
- dezvoltarea atitudinilor emoțional-volitive față de natură;

Informatizarea determină esența problemelor socio-ecologico-economice în contextul dezvoltării durabile prin:

- evidențierea intercalării componentelor socio-ecologico-economice;
- abordarea cunoașterii complexe a mediului;

- diferențierea simptomelor, cauzelor, consecințelor problemelor ecologice și clasificarea lor după anumite criterii;
- evidențierea dinamicii în timp, prognozarea „scenariilor” ecologice (realist, pesimist, optimist);
- instruirea ecologică ca mecanism de abordare și rezolvarea a problemelor ecologice;
- valorile ecologice, etica ecologică – imperativ ecologic al personalității [10].

La baza însușirii cu succes a conținutului procesului de formare a competitivității ecologice stau **principiile didactice generale:**

- *principiul conștientizării și activizării* elevilor la crearea condițiilor pentru apariția și dezvoltarea interesului de rezolvare a problemelor ecologice;
- *principiul problematizării* procesului instructiv cu includerea de conținuturi, opinii, fapte care nu au găsit încă o explicație general acceptată legată nemijlocit de viața cotidiană și natură;
- *principiul sistematizării și consecutivității* ce exprimă o relație bine determinată între conținuturi, tehnologii și activități de dezvoltare logică, integralitatea disciplinară, socială, economică, valorică în formarea unor performanțe;
- *principiul valorificării* conținuturilor teoretice cu activitatea practică, punerea în aplicare a informației vitagenice, orientarea profesională a studenților spre activități de tipul: „gândește global-acționează local”;
- *principiul condiționării sociale, științifice* în corespunderea instruirii cu cerințele profesionale față de competitivitatea profesională a studenților în relația om-natură-societate în aspectele – axiologic, ontologic, gnoseologic, praxiologic etc;
- *principiul diferențierii și individualizării* educației și instruirii.

Principii specifice ecologizării:

- *principiul continuității* rezultate din etapele formării culturii ecologice a personalității începând cu familia, așezămintele preșcolare, preuniversitare, universitare și postuniversitare;
- *principiul umanizării* în baza căruia stă dreptul omului la un mediu ecologic de viață și îndatoririle pentru stoparea poluării mediului și conservarea lui pentru viitoarele generații;
- *principiul integralității* problemelor ecologice la nivel mondial, regional, local;
- *principiul raționalizării*, rezolvării problemelor ecologice în contextul tradițiilor naționale, condițiilor demografice, naturale, social-economice etc;
- *principiul prognozării* în formarea la studenți a unor idei, noțiuni anticipate despre posibilele schimbări ale condițiilor de viață și omenirii pe pământ în vederea unor măsuri de protecție a genofondului biosferei și sănătății populațiilor.

Principii specifice de formare a competitivității ecologice a personalității:

- *principiul de imersie*, implicarea personalității la rezolvarea problemelor ecologice;
- *principiul utilizării soluțiilor de alternativă* în rezolvarea unor situații și probleme ale mediului;
- *principiul responsabilității* conștiente față de starea mediului ambiant;
- *principiul autoevaluării și evaluării în comun*;
- *principiul individualizării* în procesul de studiu [5, p. 161].

Componentul procesual al tehnologiei formării competitivității ecologice prin instruire se exprimă printr-un șir de activități ecologice atât curriculare, cât și extracurriculare. Schematic acesta poate fi redată în felul următor:

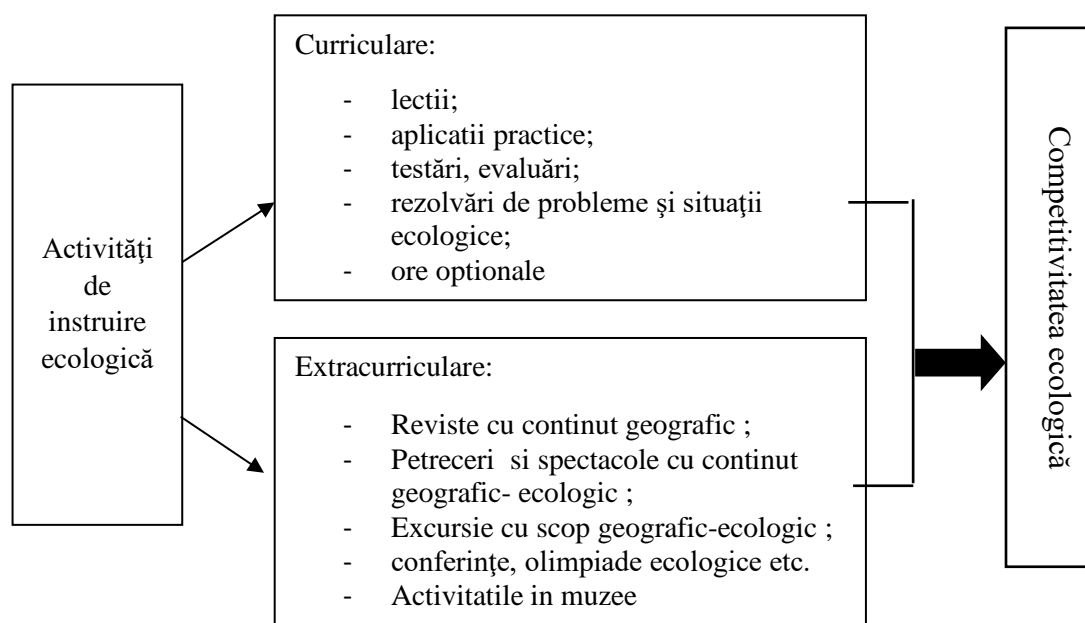

Figura1. Formele integratoare ale procesului de învățământ superior

Formarea *competitivității ecologice* este strâns legată cu *conștiința ecologică ecocentrică*, *cultura ecologică care direcționează o activitate adecvată*, *conștientă* în soluționarea problemelor ecologice la nivel de automatism în preluarea deciziilor corecte, responsabile pentru păstrarea mediului ambiant și a resurselor lui naturale [7, p. 271; 12, pp.140-144].

Interrelația dintre competitivitatea ecologică, cultura ecologică și activitatea practică și comportamentală a personalității exprimă sfera de acțiune a procesului de ecologizare.

În procesul formării competitivității ecologice, care este un proces destul de complex, continuu, constituit din multe elemente, necesită cunoștințe durabile, activități practice creative, solicită internalizarea tuturor strategiilor didactice în dobândirea acestei performanțe [1, pp.192-197].

Formele integratoare ale procesului de învățământ superior reprezintă structura organizatorică, respectiv cadrul organizatoric de desfășurare a activității instructiv-educative, de derulare a acestui proces, care în viziunea savantului Kolb Fray, fiecare component joacă un rol

important. Actualmente în formarea competitivității ecologice apar noi tendințe: *instruirea ecologică devine o instruire ecologică dezvoltată* [2, pp.55-57; 3, pp.80-86].

Actualmente, modernizarea învățământului prin ecologizare solicită *reformarea lecției*, care trebuie să îndeplinească nu numai funcția de a informa, ea trebuie să devină *multifuncțională, mijloc de dialog, să cuprindă conversații euristice, observația sistematică, experimentul psihosocial, exercițiul moral, să dețină un aspect metodic dirijabil, să dispună de orientare profesională care ar putea determina studentul în anumite activități profesionale.*

Activități individuale al elevilor atât cu informația academică cât și procesul îndeplinirii lucrărilor practice, lucrărilor practice în timpul activității asupra proiectelor de cercetare etc. conduc la formarea și dezvoltarea competitivității ecologice. Lanțul creșterii competitivității ecologice.

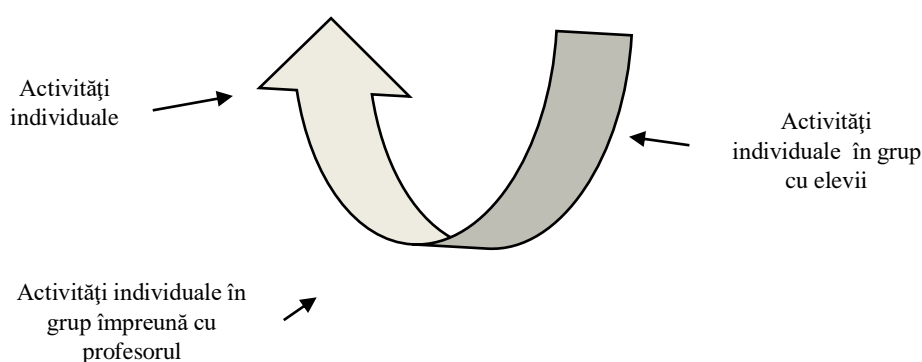

Figura 2. Lanțul creșterii competitivității

Lucrările practice la geografie reprezintă o activitate didactică de dezvoltare a deprinderilor și priceperilor practice la elevi, fiind o activitate creatoare, care pune în funcție cunoștințele teoretice și transformă cunoștințele fundamentale în cele funcționale. Ele au ca scop dobândirea de către elevi a cunoștințelor procedurale, a cunoștințelor atitudinale, a competențelor.

Practica educațională ne demonstrează că lecțiile, lucrări practice, în procesul instructiv-educativ, dobândesc funcții psihopedagogice semnificative, asigurând participarea activă a elevilor la activitate, sporind interesul de cunoaștere față de conținuturile care se propun pentru însușire.

Rolul principal al lucrărilor practice constă în formarea capacităților practice în cadrul învățământului formativ la geografie, pe care elevii le obțin utilizând sub dirijarea profesorului o metodologie de cercetare a realității mediului înconjurător (de exemplu, rezultatele observărilor asupra mediului sunt reprezentate grafic sau cartografic), transpun cunoștințele teoretice în practică, interpretează legițele naturii în explicarea proceselor și fenomenele naturii, aplică procedee practice, utilizează conștient și eficient sursele de informare.

Sănătatea publică este unul din principalii indicatori ce reflectă perspectiva dezvoltării societății contemporane și induce interrelația om-mediu, generând măsuri viabile în ameliorarea condițiilor de mediu și a sănătății populației.

Formarea competitivității ecologice este un proces îndelungat, complex, realizarea lui împiedică studii și cercetării care integrează mai multe domenii ale științei (biologie, geografie, fizică), idei aferente din domeniul psihologiei, pedagogiei, ecologiei întrunite în psihologia și pedagogia ecologică.

Bibliografie

1. Bocoș, M. Didactica disciplinelor pedagogice. Un cadru constructivist. Ed. a 3-a. Pitești: Paralela 45, 2008. pp.192-197.
2. Calmuțchi, L. Formarea competențelor ecologice la chimie // Materialele simpozionului internațional. Experiențe didactice și psihopedagogice de succes. Poarta Albă. Ediția II. 2011, pp. 14-17.
3. Calmuțchi, L. Formarea culturii ecologice la elevi în cadrul orelor de chimie. Arta și educație artistică. Revistă de cultură, știință și practică educațională. Bălți, 2011, pp. 80-86.
4. Дерябо, С.Д., Ясвин, В.А. Экологическая психология и педагогика. Ростов н/Д.: Феникс, 1996, 476 с.
5. Ермаков, Д.С. Формирование экологической компетентности. Учебный экологический проект. М.: 2009. 198 с.
6. Зимняя, И.А. Ключевые компетентности как результативно – целевая основа компетентностного подхода в образовании. М.: ИЦПКПС, 2004. 42 с.
7. Ожетов, Ю.П., Никонорова, Е.В. Экологический импульс: Проблемы формирования экологической культуры молодёжи. М.: Молодая гвардия, 1990. 271 с.
8. Равен, Д. Компетентность в современном обществе: Выявление, развитие и реализация. М.: Когито-центр, 2002. 394 с.
9. Селевко, Т.К. Компетентности и их классификация // Народное образование. 2004, №4, с. 138-143.
10. Совет Европы: Симпозиум по теме «Ключевые компетенции для Европы»: Док. DECS / SC /sec/96/43, Берн, 1996. 296 с.
11. Татур, Ю.А. Компетентностный подход в описании результатов и проектирования стандартов высшего профессионального образования. М: ИЦПКПС, 2004. 17 с.
12. Файрушина, С.М. Исследовательская деятельность студентов как одна из форм формирования экологической культуры при изучении естественно-научных дисциплин. М.: 2010. с.140-144.